

Evidencijski broj / Article ID: 16768956
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section:

DARKO JELINEK

INCIDENT Mještani Srba u strahu nakon provokacije

Crnokošuljaši zauzeli spomenik poginulim partizanima

Str. ➔ 5.

INCIDENTNA SITUACIJA KELEMINEC KANI SPRIJEČITI OBLJETNICU USTANKA

ŠATOR U SRBU

Mještane obuzeo strah, pravaši zauzeli spomenik

Postament spomenika od petka služi kao stol za rakiju i mezu, a vođa A-HSP-a **Dražen Keleminec** ponavlja kako su se okupili da spriječe »proslavu četničkih zločina« kako naziva obilježavanje antifašističkog ustanka

Boris PAVELIĆ
Snimio: Darko JELINEK

ZAGREB/SRB »Po nama, oni su tu legalno« – to je našem listu jučer kazao dežurni policijske postaje u Srbu, kada smo došli i pitali je li Autohtona hrvatska stranka prava (AHSP) kontroverznog Dražena Kelemince dobila policijsko dopuštenje da pored spomenika antifašističkom ustanku podigne šator i najavila da će do kraja srpnja svakog dana održavati »predavanja o Domovinskom ratu ispred četničkog spomenika«, s nakanom da onemogućiti obilježavanje 75. obljetnice antifašističkog ustanka, koje tradicionalno organizira udruženje antifašističkih boraca u suradnji sa Samostalnom demokratskom srpskom strankom (SDSS).

»Sve je transparentno. Prijavili su javno okupljanje. Možete slobodno ići«, kazao nam je dežurni, ne želeći se predstaviti, jer nema ovlasti za izjave. »Pitajte gospodina Elisa Žodana, glasnogovornika Zadarske policijske uprave«, dodao je, ne znajući da naš list već 24 sata baš od njega neuspješno čeka odgovor. Jučer kasno popodne dobili smo Žodana, koji nije znao što se u Srbu događa, pa nam je obećao odgovoriti danas. Dežurni policajac u Srbu krenuo nam je pokazati i pismeno odobrenje za podizanje šatora, ali ga ni nakon marljivog listanja dokumenata nije našao, no ipak je lakonski zaključio: »Po nama, oni su tu legalno«.

Tko prvi, njegova djevojka

Do šatora, podignutog tik do spomenika, došli smo tek nakon što je to odobrio predsjednik A-HSP Dražen Keleminec osobno. Tražeći spomenik, naime, na cesti smo susreli dva člana stranke, od kojih se jedan predstavio kao »Željko iz Rijeke«. Do šatora, upozoravaju nas, »možemo samo ako to odobri Keleminec, ali on je otišao u Gospić po logistiku: struja, agregati i

to...« Nazvali su Kelemince, vođu čije se odluke očito ne dovode u pitanje, a on je dopustio da odemo i fotografiramo, ali ne i da razgovaramo sa šatorošima. »Naš je cilj ono što smo lani i najavili – 27. srpnja nema proslave četničkih zločina u Srbu!«, kazao nam je telefonom. »Prijavili smo skup u skladu sa zakonom. Lani su oni – hoće reći, antifašisti – »prijavili skup prije nas, pa nam je policija rekla da ne možemo, jer su oni prijavili prije. Tko prvi, njegova djevojka. Tu smo, zauzeli smo položaj, sad će nam se pojačati i brojnost, baš idem po ostale stvari potrebne za život – struja, frižider, agregat... Eto, krećemo«, kazao nam je Keleminec, dodajući kako bi danas u Srbu predavanje trebalo održati »preživjeli masakra u Škabrnji«. I tako, slično, sljedećih dvadeset dana. Je li Keleminec pretpostavio da će mještani Srba postavljajući šator doživjeti kao provokaciju? »To su Srbi«, odgovara. »Ovdje ima 16 obitelji Hrvata, pitajte njih. Ne smetamo mi nikome, ne provociramo, nemaju razloga to govoriti, osim iz političkih uvjerenja. A znate li vi da ovamo svake godine, prije te četničke proslave, dolaze iz Srbije, rade višeboje, takmičenja, sve...?« A zašto je A-HSP najavu na svojoj internet stranici okončao sa »Za

Do šatora smo došli tek nakon što je to odobrio predsjednik A-HSP-a Dražen Keleminec osobno

dom spremni!«? »Ja sam išao u rat sa 'Za dom spremni', nisam sa 'Druže Tito, mi ti se kunemo', jugoslavenskom zastavom i petokrakom zvijezdom. A zašto oni koji su stvarali Hrvatsku ne mogu reći 'Za dom spremni'? Danas je demokracija, svatko ima pravo na svoje mišljenje i na svoju ideologiju«, odgovara Dražen Keleminec.

Jadno i bijedno

Postament spomenika Vanje Radauša od petka služi kao stol za pivo, rakiju i mezu. Kada smo se jučer oko podneva popeli do spomenika na brežuljku u središtu Srba, ondje je bio policijski kombi i dva policajca, očito kao osiguranje šatora, te desetak momaka, nepovjerljivih i distancira-

»Kako se odnosi pogoršaju na državnoj razini, to se odmah spusti i do nas

Nebojša Radenović i Mirko Dubajić

nih, ali korektnih. Osim dvojice, trojice, odbili su se predstaviti i fotografirati, jer – »Dražen« je tako rekao. Potvrdili su tek da su članovi A-HSP. »S novinarima nema razgovora – Dražen je tako rekao!«, obavijestio ih je čovjek u majici gardijske brigade Tigrovi, očito glavni kod spomenika. »Pišu da smo ustaše... Pih...«, prezrivo je, ispod glasa, komentirao. »Jučer su došla dvojica iz sela. Odmah smo ih prijavili policiji za uznemiravanje, i tako ćemo napraviti svaki put ako netko dode. Neka policija radi svoj posao«. I radila je: Dra-

gan Rodić, predsjednik Udruženja antifašista Donjeg Lapca i Nebojša Radenović, vijećnik SDSS-a u općinskom vijeću Gračaca, popeli su se u subotu do šatora i razgovarali s Kelemincevim »haespeovcima«, želeći doznati što se događa. Jučer su nam ispričali kako im se, kada su se spustili s brežuljka, predstavio policijski inspektor i odmah ih odveo u policiju na razgovor, jer su ih šatoroši prijavili »da su ih napali«. Izmišljotina.

Štoviše – mještani Srba uplašeni su i uznemireni. To zapušteno i zaboravljeno mjesto u kotlini, četrdesetak kilometara od Gračaca, od Oluje tavori nepromijenjeno, jadno i bijedno. Novost je tek to da se u središtu mjesta, točno ispod spomenika, gradi, za tamošnje razmjere, golema zgrada policijske stanice. No mijenja se i ono nevidljivo: atmosfera, procijenili smo na temelju prošlih iskustava, nikad nije bila zagadenija međunacionalnim nepovjerenjem. U Srbu živi, prema neslužbenim podacima, osamstotinjak Srba i pedesetak bosanskih Hrvata, a odnose opisuju kao – »nikakve«. »Lošije je nego prije, itekako. Kako se odnosi pogoršaju na državnoj razini, to se odmah spusti i do nas«, opisao nam je Nebojša Radenović. Razgovaramo u Donjoj Suvaji, seocetu nadomak Srba, kamo

nas je odveo mještанин Mirko Dubajić Čobi, »da nam pokaže što je dovelo do ustanka 27. jula 1941«. Ravno na groblje, naravno. »Tu je pokopano 265 mještana Suvaje. Imam poimenični popis. 1. jula 1941. pobio ih Maks Luburić i njegova 22. pohodna. To je izazvalo ustanak. I sad nama, 2016., tu dolaze nekakve filoustaške snage da nam brane obilježiti ustanak! Pa je li moderna Hrvatska utemeljena na antifašizmu ili nije? Oni negiraju sve«, govori Dubajić. Pustom cestom iza naših leđa prolazi automobil, zaustavlja se. »Napišite, novinari, ovo je čista provokacija. Uplašeni smo i uznemireni. Ne možemo ni s djecom prošetati do spomenika. A miroljubivi smo ljudi – tko je ovdje potpirivao rat, taj se vratio nije«, kaže nam čovjek. Slično govori i Nebojša Radenović: »Taj šator je čista nacionalistička provokacija. Govore nam da smo četnici. A ja imao petnaest kad sam izbjegao iz Srba«. Ovi ljudi, ali i ne samo oni, očekuju da će hrvatske institucije i javnost, no policija prije svega, razumjeti i reagirati na zloslutnu simboliku Keleminceva »osvajanja Srba« i »zauzimanja položaja« uz crnu zastavu i 'Za dom spremni', točno 75 godina nakon što je Maks Luburić ovdje predvodio prvi ustaški masakr.

Spomenik 2011. obnovila HDZ-ova vlada

Spomenik »ustanku naroda Hrvatske« otkriven je 27. srpnja 1951. na desetu obljetnicu ustanka. Srušen je poslije Oluje; wikipedia, pozivajući se na portal h-alter – premda izvorni tekst nismo uspjeli naći – navodi da su ga dva tenka, »koji su ostali poslije operacije«, srušila izravnim pogocima. Obnova spomenika unesena je u koalicijski sporazum Sanaderova HDZ-a i SDSS-a 2007. Posao je vodio Hrvatski restauratorski zavod, prema projektu arhitekta Zvonimira Krznarića. Skulpture na spomeniku obnovio je akademski kipar Alan Vlahov. Obnovljeni spomenik svečano je otkriven 27. srpnja 2011. u prisutnosti predsjednika Republike Ive Josipovića, i u mandatu premijerke Jadranke Kosor. Članovi A-HSP svake su godine protuprosjedom ometali svečanost, ali nikad dosad nisu je pokušali ovako spriječiti.